

HÌNH HỌA VÀ KÝ HỌA NỀN TẢNG HỌC TẬP CHO SINH VIÊN NGÀNH THIẾT KẾ NỘI THẤT

ThS. Lê Văn Duẩn

Trường Đại học Mỹ thuật Công nghiệp
Tác giả liên hệ: leduanmtcn@gmail.com

Ngày nhận: 11/02/2025

Ngày nhận bản sửa: 18/02/2025

Ngày duyệt đăng: 24/02/2025

Tóm tắt

Hình họa và ký họa là các kỹ năng nền tảng quan trọng đối với sinh viên chuyên ngành nội thất, đóng vai trò cốt lõi trong việc phát triển tư duy thẩm mỹ, khả năng quan sát và sáng tạo. Hình họa giúp sinh viên hiểu về tỷ lệ, hình khối và bố cục, trong khi ký họa rèn luyện kỹ năng ghi lại ý tưởng một cách nhanh chóng, chính xác và trực quan. Hai kỹ năng này không chỉ hỗ trợ trong việc thiết kế ý tưởng nội thất mà còn giúp sinh viên trình bày và truyền tải ý tưởng một cách rõ ràng và chuyên nghiệp. Việc kết hợp thực hành hình họa và ký họa vào chương trình đào tạo không chỉ cung cấp nền tảng vững chắc mà còn góp phần phát triển tư duy nghệ thuật và sự tự tin trong sáng tạo của sinh viên.

Từ khóa: Hình họa, ký họa, chuyên ngành nội thất.

Drawing And Sketching as Foundational Skills for Interior Design Students

MA. Le Van Duan

University of Industrial Fine Arts

Corresponding Author: leduanmtcn@gmail.com

Abstract

Drawing and sketching are essential foundational skills for students majoring in interior design, playing a crucial role in cultivating aesthetic sensibility, observational ability, and creativity. Drawing enables students to comprehend proportions, shapes, and composition, while sketching hones their ability to capture ideas quickly, accurately, and intuitively. These two skills not only assist in designing interior concepts but also help students present and convey ideas clearly and professionally. Integrating drawing and sketching practice into the training program not only provides a solid foundation but also contributes to the development of artistic thinking and confidence in students' creative abilities.

Keywords: Drawing, sketching, interior design.

1. Mở đầu

Hình họa và ký họa đóng vai trò quan trọng trong đào tạo sinh viên chuyên ngành thiết kế nội thất. Hai kỹ năng này không chỉ là cách thể hiện ý tưởng mà còn là cách để sinh viên rèn luyện tư duy thẩm mỹ, khả năng quan sát và sáng tạo, là những yếu tố đầu tiên

trong việc hình thành nền tảng chuyên môn cho sinh viên theo đuổi con đường nghệ thuật và thiết kế nội thất. Bài viết phân tích vai trò của hình họa và ký họa trong đào tạo ngành thiết kế nội thất, đồng thời, đề xuất những giải pháp nhằm đổi mới và tăng cường hiệu quả giảng dạy.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tổng quan về hình họa và ký họa trong đào tạo ngành thiết kế nội thất

2.1.1. Khái niệm và đặc điểm của hình họa và ký họa

Hình họa và ký họa là những kỹ năng cơ bản và cốt lõi trong đào tạo chuyên ngành thiết kế nội thất. Đây không chỉ là công cụ hỗ trợ người học phát triển tư duy thẩm mỹ mà còn giúp họ hình thành khả năng quan sát, phân tích và thể hiện ý tưởng một cách trực quan. Trong lĩnh vực nội thất, việc sử dụng hình họa và ký họa không chỉ giới hạn trong việc diễn đạt ý tưởng sáng tạo mà còn là cơ sở để xây dựng các bản vẽ kỹ thuật, phối cảnh và mô hình thực tế.

a) Hình họa

Hình họa (Drawing) là một lĩnh vực quan trọng trong mỹ thuật, tập trung vào việc nghiên cứu và tái hiện hình khối, tỷ lệ, cấu trúc của đối tượng thông qua các công cụ như bút chì, than, mực, hoặc màu nước. Hình họa là nền tảng quan trọng giúp nghệ sĩ và nhà thiết kế hiểu rõ về hình dáng, ánh sáng, không gian và độ sâu của vật thể.

Hình họa có các đặc điểm sau:

Một là, chính xác về tỷ lệ và cấu trúc: Đòi hỏi người vẽ phải quan sát và đo lường chính xác.

Hai là, nghiên cứu hình khối và ánh sáng: Giúp thể hiện chiều sâu và không gian một cách chân thực.

Ba là, ứng dụng rộng rãi: Dùng trong hội họa, điêu khắc, thiết kế nội thất, kiến trúc, thời trang...

b) Ký họa

Ký họa (Sketching) là hình thức vẽ nhanh nhằm ghi lại những khoảnh khắc, ý tưởng hoặc cảm nhận về một đối tượng, cảnh vật, con người. Ký họa thường không yêu cầu độ chính xác cao mà tập trung vào sự biểu đạt nhanh, tinh thần và cảm xúc của chủ thể.

Ký họa có các đặc điểm sau:

Một là, nhanh chóng, linh hoạt: Không cần nhiều chi tiết, tập trung vào dáng vẻ tổng thể và cảm giác.

Hai là, đơn giản nhưng hiệu quả:

Thường sử dụng ít nét vẽ nhưng vẫn thể hiện rõ nội dung.

Ba là, tính sáng tạo cao: Có thể biến đổi theo phong cách cá nhân và không gò bó vào tỷ lệ chuẩn xác.

2.1.2. Vai trò của hình họa và ký họa trong đào tạo thiết kế nội thất

a) Đối với hình họa

Hình họa là một phương pháp biểu đạt hình khối, tỷ lệ, và các yếu tố cơ bản trong không gian. Trong lĩnh vực thiết kế nội thất, hình họa giúp sinh viên nâng cao khả năng quan sát và phân tích không gian, đồng thời, cung cấp nền tảng cho việc sáng tạo và thể hiện ý tưởng. Cụ thể:

- Phát triển khả năng tư duy hình khối: Sinh viên hình dung và biểu diễn được các hình khối trong không gian ba chiều, giúp chạm đến các yêu cầu cơ bản trong thiết kế.

- Cơ sở cho việc tổ chức bố cục: Thông qua hình họa, sinh viên nâng cao khả năng sắp xếp và đối chiếu các yếu tố trong bố cục không gian nội thất.

- Cải thiện độ chính xác và kỹ năng quan sát: Hình họa giúp sinh viên luyện tập được sự chính xác trong việc thể hiện chi tiết, hình khối, tỷ lệ, góp phần cải thiện tính kiên trì, tỉ mỉ và kỹ năng thể hiện.

b) Đối với ký họa

Ký họa là kỹ năng quan trọng, giúp sinh viên nhanh chóng ghi lại ý tưởng và biểu diễn chúng bằng hình ảnh. Ký họa thường được sử dụng như một công cụ để sáng tạo, lấp đầy khoảng cách giữa ý tưởng và thực tế. Cụ thể:

- Ghi nhớ ý tưởng nhanh chóng: Ký họa giúp sinh viên truyền đạt nhanh nhất ý tưởng sơ khai của mình bằng những hình ảnh đơn giản.

- Khả năng sáng tạo linh hoạt: Ký họa cho phép sinh viên đưa ra nhiều phương án thiết kế, thử nghiệm các ý tưởng khác nhau trước khi đi vào giai đoạn thiết kế.

- Kết nối với khách hàng: Ký họa giúp sinh viên truyền đạt đến khách hàng những ý tưởng ban đầu, tăng tính thuyết phục trong giao tiếp.

2.2. Nội dung đào tạo và phương pháp giảng dạy hình họa và ký họa trong ngành thiết kế nội thất

2.2.1. Mục tiêu đào tạo

Cung cấp nền tảng về hình họa, ký họa, giúp sinh viên phát triển khả năng quan sát, tư duy thẩm mỹ và kỹ năng biểu đạt ý tưởng.

Rèn luyện khả năng thể hiện không gian, chất liệu, ánh sáng và tỉ lệ trong thiết kế nội thất.

2.2.2. Nội dung đào tạo

a) Hình họa

Cơ sở hình họa: Lý thuyết về hình khối cơ bản (lập phương, cầu, trụ, nón...); Tỷ lệ, cấu trúc, phương pháp dựng hình; Phối cảnh và diễn tả không gian.

Hình họa tượng và chân dung: Vẽ hình khối tượng thạch cao (đầu tượng, mảng cơ bản); Vẽ chân dung, nghiên cứu tỉ lệ và giải phẫu cơ bản; Ứng dụng ánh sáng và đổ bóng.

Hình họa toàn thân: Cấu trúc giải phẫu cơ thể người; Dáng động, dáng tĩnh và bố cục nhân vật trong không gian.

“Quá trình học môn Hình họa, người học cần phải tự xây dựng cho mình cách sử dụng, khai thác triệt để các yếu tố của ngôn ngữ tạo hình như đường nét, hình mảng, khối, đậm nhạt, màu sắc..., đồng thời, có sự kết hợp chặt chẽ giữa tư duy trí tuệ và khả năng biểu cảm trong sáng tác mỹ thuật. Bởi vậy, hình họa là môn học giúp phát triển khả năng quan sát, nhận xét, phân tích và kỹ năng thể hiện, nghiên cứu mẫu thực; là sự kết hợp hài hòa giữa lý trí và tình cảm của người vẽ với đối tượng, là cánh cửa đầu tiên để người học nghiên cứu và khám phá thực tế, giúp người học rèn luyện khả năng cảm thụ, cảm xúc và thị hiếu thẩm mỹ” [1].

b) Ký họa

Ký họa nhanh: Luyện tập ký họa nhanh với các đối tượng đơn giản; Nghiên cứu chất liệu: bút chì, bút mực, màu nước.

Ký họa nội thất: Quan sát và ghi chép không gian nội thất thực tế; Diễn họa nội thất với ánh sáng và vật liệu cơ bản.

Ký họa ngoại thất: Ghi chép cảnh quan, kiến trúc đô thị; Luyện tập vẽ cây xanh, vật dụng ngoài trời.

“Ký họa đóng vai trò quan trọng trong quá trình thiết kế nội ngoại thất. Nó là công cụ để diễn tả và trình bày ý tưởng thiết kế. Khi một nhà thiết kế nội, ngoại thất bắt đầu một dự án mới, họ thường bắt đầu bằng việc vẽ các bản vẽ tay hoặc sơ đồ để trình bày ý tưởng của họ. Những bản vẽ này có thể là các bản vẽ mặt, bản vẽ phối cảnh, bản vẽ chi tiết và các bản vẽ kỹ thuật khác. Ký họa giúp nhà thiết kế nội, ngoại thất biểu đạt ý tưởng một cách trực quan và dễ hiểu cho khách hàng và các bên liên quan khác” [2].

2.2.3. Quy trình đào tạo

Giai đoạn 1: Luyện tập các kỹ năng cơ bản về hình khối, ánh sáng và tỷ lệ.

Giai đoạn 2: Thực hành vẽ ký họa thực tế tại các không gian nội thất như nhà ở, văn phòng, hoặc không gian công cộng.

Giai đoạn 3: Kết hợp hình họa và ký họa để xây dựng ý tưởng thiết kế hoàn chỉnh.

2.2.4. Phương pháp giảng dạy

a) Phương pháp tiếp cận

Quan sát thực tế: Đưa sinh viên đến các công trình kiến trúc, không gian nội thất để quan sát và thực hành ký họa tại chỗ.

Làm việc nhóm: Khuyến khích sinh viên thảo luận, chia sẻ ý tưởng và học hỏi lẫn nhau thông qua các bài tập nhóm.

Phản hồi và chỉnh sửa: Giáo viên đóng vai trò hướng dẫn, cung cấp phản hồi chi tiết và gợi ý cải thiện cho từng bài tập của sinh viên.

b) Công cụ hỗ trợ

Sử dụng phần mềm vẽ kỹ thuật số như Photoshop, SketchUp, AutoCAD để bổ sung cho các bài tập truyền thống.

Sách hướng dẫn và tài liệu tham khảo về hình họa và ký họa từ các chuyên gia trong lĩnh vực thiết kế nội thất.

c) Đánh giá kết quả học tập

Dựa trên chất lượng bài vẽ, khả năng diễn đạt ý tưởng và tính sáng tạo trong thiết kế.

Đánh giá theo tiến độ, từ việc nắm vững kỹ năng cơ bản đến khả năng ứng dụng thực tế.

2.3. Giải pháp hoàn thiện nội dung và phương pháp giảng dạy hình họa và ký họa trong đào tạo ngành thiết kế nội thất

2.3.1. Những thách thức đối với việc giảng dạy hình họa và ký họa

Sự lấn át của công nghệ: Công nghệ hiện đại, như phần mềm thiết kế AutoCAD, SketchUp hay Revit, đang làm lu mờ tầm quan trọng của kỹ năng vẽ tay truyền thống. Nhiều sinh viên cho rằng việc sử dụng phần mềm dễ dàng và nhanh chóng hơn so với việc thực hành ký họa. Một số giảng viên cho biết sinh viên ngày nay thường thiếu kiên nhẫn trong việc rèn luyện hình họa và ký họa, dẫn đến sự suy giảm về khả năng tư duy trực quan và biểu đạt cá nhân.

Thiếu tài liệu và phương pháp giảng dạy hiệu quả: Trong nhiều chương trình đào tạo, nội dung hình họa và ký họa chưa được đầu tư đúng mức. Một số ý kiến cho rằng giáo trình chưa được cập nhật, dẫn đến việc sinh viên không nhận thấy giá trị thực tiễn của những kỹ năng này. Thảo luận từ các trường đại học chỉ ra rằng phương pháp giảng dạy truyền thống còn hạn chế trong việc khơi gợi sự hứng thú và sáng tạo của sinh viên.

2.3.2. Hoàn thiện nội dung giảng dạy

a) Cập nhật chương trình học theo xu hướng mới

Tích hợp công nghệ: Bổ sung nội dung về vẽ kỹ thuật số, sử dụng bảng vẽ điện tử và phần mềm (Photoshop, SketchUp, Procreate...).

Bổ sung ứng dụng thực tế: Kết hợp vẽ hình họa, ký họa với các dự án thiết kế nội thất thực tế để giúp sinh viên hiểu rõ cách áp dụng.

Đa dạng hóa bài tập: Ngoài vẽ tượng, chân dung, nên mở rộng thêm bài tập vẽ đồ vật, vật liệu nội thất, không gian nội thất thực tế.

b) Xây dựng giáo trình phù hợp với sinh viên ngành thiết kế nội thất

Chia nội dung thành các cấp độ rõ ràng: Từ cơ bản đến nâng cao, giúp sinh viên nắm vững từng bước trước khi tiến đến các bài tập phức tạp.

Tập trung vào diễn họa không gian: Chú trọng vẽ phối cảnh, ánh sáng, vật liệu để hỗ trợ trực tiếp cho công việc thiết kế nội thất.

Tăng cường nội dung về bố cục và cảm quan thẩm mỹ: Giúp sinh viên hiểu sâu hơn về sự cân bằng, hài hòa trong không gian nội thất.

c) Liên kết với thực tế và nghề nghiệp

Tổ chức chuyến đi thực tế: Đưa sinh viên đến các công trình nội thất, triển lãm, bảo tàng để ký họa trực tiếp.

Kết nối với doanh nghiệp: Mời chuyên gia thiết kế nội thất, kiến trúc sư hướng dẫn sinh viên về cách ứng dụng ký họa trong công việc.

2.3.3. Hoàn thiện phương pháp giảng dạy

a) Đổi mới cách tiếp cận giảng dạy

Giảng dạy theo hướng thực hành nhiều hơn lý thuyết: Tập trung vào bài tập thực tế, giảm bớt lý thuyết khô khan.

Áp dụng phương pháp học tập chủ động: Khuyến khích sinh viên tự quan sát, nghiên cứu và thử nghiệm phong cách vẽ khác nhau.

Cá nhân hóa lộ trình học tập: Đánh giá năng lực từng sinh viên để có phương pháp hướng dẫn phù hợp, tránh áp dụng cứng nhắc một cách dạy cho tất cả.

b) Tận dụng công nghệ trong giảng dạy

Sử dụng phần mềm hỗ trợ giảng dạy: Ứng dụng công nghệ AR/VR giúp sinh viên quan sát không gian 3D và thực hành ký họa dễ dàng hơn.

Hướng dẫn vẽ trên thiết bị số: Bổ sung kỹ năng vẽ trên iPad, Wacom để hỗ trợ quá trình thiết kế sau này.

c) Tăng cường đánh giá và phản hồi

Đánh giá đa dạng: Không chỉ dựa trên bài vẽ mà còn thông qua quá trình phát triển kỹ năng, tư duy thẩm mỹ.

Phản hồi chi tiết và trực quan: Giảng viên cần vẽ trực tiếp lên bài của sinh viên để chỉ ra lỗi sai và cách cải thiện.

Khuyến khích sinh viên tự đánh giá và phản biện: Tạo điều kiện để sinh viên nhận xét bài của nhau nhằm nâng cao khả năng phân tích.

3. Kết luận

Hình họa và ký họa đóng vai trò không thể thay thế trong đào tạo sinh viên chuyên ngành nội thất. Những kỹ năng này không chỉ là phương tiện biểu đạt ý tưởng sáng tạo mà còn là nền tảng để phát triển tư duy không gian, khả năng sáng tạo và tính chuyên nghiệp trong công việc. Thông qua việc thực hành hình họa và ký họa, sinh viên có thể hiểu sâu hơn về tỷ lệ, hình khối, ánh sáng, và các nguyên lý mỹ thuật cơ bản, từ đó, xây dựng được những thiết kế nội thất vừa có tính thẩm mỹ, vừa đáp ứng yêu cầu thực tiễn. Trong bối cảnh hiện nay, khi công nghệ số ngày càng phát triển, vai trò của kỹ năng vẽ tay truyền thống vẫn được khẳng định. Ký họa không chỉ hỗ trợ quá trình ghi chép ý tưởng nhanh chóng mà còn giúp sinh viên thể hiện cá tính nghệ thuật, điều mà các công cụ kỹ thuật số khó có thể thay thế. Hình họa, với tính sáng tạo, là cầu nối giữa ý tưởng ban đầu và việc triển khai bản vẽ kỹ thuật. Vì vậy, sự kết hợp giữa kỹ năng vẽ tay truyền thống và các công cụ hiện đại là xu hướng cần thiết để đảm bảo sinh viên có nền tảng vững chắc, đồng thời, đáp ứng được các yêu cầu của thiết kế nội thất.

Quá trình giảng dạy hình họa và ký họa vẫn còn nhiều thách thức. Sự lấn át của công nghệ số, sự thiếu hụt tài liệu

giảng dạy chuyên sâu, và việc hạn chế phương pháp giảng dạy hiệu quả là những vấn đề cần được giải quyết. Để nâng cao chất lượng đào tạo, cần tập trung cải tiến chương trình học, kết hợp phương pháp giảng dạy truyền thống với công nghệ hiện đại. Việc tổ chức các buổi thực hành ký họa tại hiện trường, mời chuyên gia tham gia giảng dạy, và đầu tư vào các công cụ hỗ trợ là những giải pháp thiết thực giúp sinh viên không chỉ nắm vững kỹ năng mà còn tạo động lực học tập. Ngoài ra, nghiên cứu về hình họa và ký họa cần được mở rộng sang các lĩnh vực liên ngành như công nghệ thực tế ảo, kỹ thuật thi công, và tâm lý học không gian. Điều này sẽ làm phong phú thêm kiến thức và ứng dụng của hai kỹ năng này, giúp sinh viên có cơ hội tiếp cận các xu hướng thiết kế mới và đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của xã hội.

Hình họa và ký họa không chỉ là kỹ năng cơ bản mà còn là nền tảng để sinh viên chuyên ngành nội thất phát triển toàn diện. Đầu tư đúng mức vào việc giảng dạy và nghiên cứu hai kỹ năng này không chỉ giúp nâng cao chất lượng đào tạo mà còn đảm bảo sự thành công của sinh viên trong tương lai. Việc kết hợp giữa truyền thống và hiện đại, giữa lý thuyết và thực hành, tạo nên những nhà thiết kế nội thất không chỉ sáng tạo mà còn chuyên nghiệp và thích nghi tốt với những thay đổi của ngành.

Tài liệu tham khảo

[1] ThS. Lê Trọng Nga, “*Giới thiệu môn Hình họa*”. [Trực tuyến]. Địa chỉ: <https://vhntct.edu.vn/bai-viet/344/gioi-thieu-mon-hinh-hoa> [Truy cập 5/03/2025].

[2] ThS. Vũ Văn Hiệp, “*Mối quan hệ giữa ký họa và thiết kế nội, ngoại thất*”, trong Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia - *Sáng tạo trong đào tạo Mỹ thuật ứng dụng*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, năm 2023.